

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 23Co/138/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8314203644
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 04. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Miloš Kolek
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8314203644.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miloša Koleka a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Daniely Babinovej v právnej veci žalobcov I/ S. E., nar. XX.XX.XXXX, 2/ F. E., nar. XX.XX.XXXX, 3/ Y. E., nar. XX.XX.XXXX, 4/ S. E., nar. XX.XX.XXXX, 5/ O. E., nar. XX.XX.XXXX, všetci bytom N. č. XX a právne všetci zastúpení advokátom Mgr. Petrom Kavuličom, AK Humenné, Námestie Slobody č. 2, Humenné proti žalovaným I/ JEV ROŠT AJ s.r.o. Humenné, Mierová č. 25/40, zast. JUDr. Ing. Renátou Vorobeľovou, AK Humenné, Lipová č. I, Humenné, 2/ Union poisťovňa, a.s., Bajkalská 29/A, Bratislava, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, odvolaní žalobcov v 1. až 4. rade, žalovaného v 1. rade proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 5C/65/2014-109 zo dňa 26.01.2015 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku o povinnosti žalovaného v 1. rade zaplatiť žalobkyni v 1. rade 8.000 eur, žalovanému v 2. rade 5.000 eur, žalovanému v 3. rade 5.000 eur, žalovanému v 4. rade 5.000 eur a žalovanému v 5. rade 5.000 v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Zrušuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanému v 2. rade, vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zaviazal žalovaného v 1. rade zaplatiť žalobkyni v 1. rade 8.000 eur, žalovanému v 2. rade 5.000 eur, žalovanému v 3. rade 5.000 eur, žalovanému v 4. rade 5.000 eur a žalovanému v 5. rade 5.000 v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, žalobu proti žalovanému v 2. rade zamietol. Rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozsudok odôvodnil tým, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali, aby súd zaviazal pôvodne žalovaných v 1. až 3. rade na zaplatenie 150.000 eur spoločne a nerozdielne a tento návrh spresnili podaním doručeným súdu 16.01.2013 tak, že každý zo žalobcov žiadal zaplatenie sumy 30.000 eur. Navrhovanú čiastku žiadali priznať z titulu náhrady nemajetkovej ujmy po dopravnej nehode, ku ktorej došlo dňa 05.12.2011 a pri nej došlo k usmrteniu Y. E., ktorý je manželom žalobkyne v 1. rade a otcom žalobcov v 2. až 5. rade. Žalovaný v 1. rade bol žalovaný z toho dôvodu, že je bývalým zamestnávateľom nebohého Y. E.. V čase dopravnej nehody sa nebohý vracal z práce zo N. J. I. domov, pričom táto dopravná nehoda bola u žalovaného v 1. rade prešetrovaná a uzavretá ako pracovný úraz. V. P., pôvodne žalovaný v 2. Rade, bol uznaný za vinného z prečinu usmrtenia, ale žalobcovia žalobu proti nemu zobrali späť. Súd zistil, že nebohý Y. E. bol v čase dopravnej nehody, pri ktorej zomrel, v pracovnom pomere u žalovaného v 1. rade, pričom jeho nehoda bola pracovným úrazom. Súd prvej inštancie pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu pripustil analogické použitie § 420 ods. 2 OZ pri určení osoby zodpovednej za zásah proti osobnosti vyvolaný osobitnou povahou prevádzky osobného prostriedku a aj analogické použitie §

427. Pri skúmaní ďalších predpokladov je však potrebné postupovať podľa názoru súdu prvej inštancie podľa § 13 OZ. Žalovaný v 1. rade nesie zodpovednosť za náhradu nemajetkovej ujmy, pretože subjektmi zodpovednými za zásah, ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu, môžu byť fyzické aj právnické osoby. V prípade, že za zásah zodpovedá právnická osoba, vychádza sa všeobecne z toho, že ak bol zásah do osobnosti spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou k realizácii činnosti tejto právnickej osoby, postihuje občianskoprávne sankcie podľa § 13 OZ samotnú právnickú osobu. Z tohto hľadiska je teda zodpovedný žalovaný v 1. rade a nie vodič, voči ktorému bola žaloba vzatá späť. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že sú splnené všetky predpoklady pre prisúdenie nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcom v 1. až 5. rade, pretože niet pochyb o tom, že utrpeli ujmu, keď pri dopravnej nehode zomrel im blízky človek, a teda došlo k zásahu do ich osobnostných práv, najmä práva na súkromie a rodinný život. Určenie výšky zadosťučinenia v peniazoch sa podľa § 136 OSP stalo predmetom voľného uváženia súdu, súd vždy zohľadní dve kritéria, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu. Súd prvej inštancie uviedol, že k dopravnej nehode došlo v dôsledku nedbanlivostného protiprávneho konania vodiča, pôvodne žalovaného v 2. rade. Nebohý Y. E. neporušil pri tejto dopravnej nehode žiadne predpisy, keďže bol pasívnym členom posádky v tomto aute. Tragické, náhle a neočakávané úmrtia člena rodiny zastihlo žalobcov takým spôsobom, že následky sú neodvratiteľné a trvalé. V konaní bolo preukázané, že pred nehodou rodina žila usporiadané, harmonicky, citovo navzájom previazaná a súdržná. Následky nehody sa najsilnejšie prejavili na žalobkyne v 1. rade, ktorá ostala v podstate sama vo veku XX rokov. Súd uviedol, že požadovaná suma 30.000 eur pre každého je vysoká a priznal žalobkyňu sumu 8.000 eur a ostatným žalobcom po 5.000 eur, ktorú považoval za postačujúcu z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli stratou blízkej osoby. Uviedol, že k zásahu do súkromia tejto rodiny došlo v období, keď deti nebohého boli dospelé a vo veku blízkom dospelosti a za takejto situácie sú aj silnejšie a dokážu lepšie sa vysporiadať s touto stratou. Nárok proti žalovanému v 3. rade bol zamietnutý s odôvodnením, že zo zákona 381/2001 Z.z. nevyplyva, že by rozsah poistného krytia zahŕňal aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, pretože tento nárok sa v celom zákone ani nespomína. Súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie NS SR 4Cdo 168/2009 a uviedol, že aplikačná prax vnútroštátnych súdov potvrdzuje, že rozsah poistného krytia podľa zákona o poistnom zmluvnom poistení nepokrýva nemajetkovú ujmu. V danom prípade neboli splnené podmienky pre priamu aplikáciu smernice, pretože obsah smernice bol prevzatý a zohľadnený priamo v zákone. Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie § 151 ods. 3 OSP.

2. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podali odvolanie žalobcovia, a to proti výrokom, ktorým bol v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá a proti výroku, ktorým bola žaloba proti žalovanému v 2. rade zamietnutá. Súd pri odôvodnení výšky nemajetkovej ujmy sa opieral najmä o vlastnú úvahu a priznané sumy odôvodnil predovšetkým vekom žalobcov, ktorý aj následkom silných rodinných vzťahov neutrpejú nemajetkovú ujmu v požadovanej výške. Aj keď sa žalobcovia podľa názoru súdu vyrovnali so stratou blízkej osoby vďaka ich veku a silným rodinným putám lepšie, nemôže byť táto skutočnosť posudzovaná tak, že utrpeli menšiu ujmu, a preto im prislúcha nižšia náhrada nemajetkovej ujmy. Táto skutočnosť svedčí len o tom, že sa ako rodina zomkli a v časoch pre nich najťažších sa snažili prekonať tento neodvratiteľný a trvalý zásah do ich rodinnej integrity a životov, čo je rozhodne pozitívne. Výška nemajetkovej ujmy stanovená súdom nezodpovedá ujme, ktorú stratou žiteľa rodiny, manžela a otca žalobcovia utrpeli a ktorú stále prežívajú. Je potrebné zohľadniť špecifické okolnosti tohto daného tragického zásahu do pokojného a usporiadaného rodinného života a priznať žalobcom nemajetkovú ujmu vo vyššej sume. Nesúhlasil so zamietnutím žaloby proti žalovanému v 2. rade a uviedli, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy má byť krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody, pretože podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES sa pojmom škoda rozumie akákoľvek ujma alebo škoda bez ohľadu na jej charakter, či je to majetková alebo nemajetková škoda. Žalovaný v 2. rade mal byť na základe eurokonformného výkladu smernice zaviazaný k náhrade nemajetkovej ujmy v prospech žalobcov. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutých výrokoch zrušil.

3. V zákonom stanovenej lehote proti rozhodnutiu podal odvolanie aj žalovaný v 1. rade. Uviedol, že podľa ust. § 16 OZ kto neoprávneným zásahom do práv na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu. Žalobcom v 1. až 5. rade možno priznať iba nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch a iba proti tomu, kto zasiahol do ich chránených práv, teda iba proti vodičovi. Príčinnú súvislosť medzi konaním škodcu a vzniknutou škodou nemožno vyvodit' zo skutočnosti, ktorá je už sama následkom, za ktorý žalobca zodpovedá z iného

právneho dôvodu. Ak je kauzálna súvislosť medzi protiprávnym konaním a vznikom škody prerušená, ide o tzv. nepriamu škodu. Judikatúra a doktrína presadzuje názor, že poškodenému prislúcha nárok len v prípade priamej škody, nepriama škoda náhrade nepodlieha. Ak teda žalobcovia v 1. až 5. rade nemajú nárok na náhradu škody a uplatňujú si nárok plynúci z neoprávneného zásahu do ochrany osobnosti, nie je dôvod aplikovať § 853 ods. 1 OZ. Analogické použitie § 427 neprichádza do úvahy, pretože táto je prípustná iba tam, kde občianskoprávne vzťahy nie sú osobitne upravené ani Občianskym zákonníkom ani iným zákonom, pričom žalovaný v 1. rade poukázal na to, že občianskoprávny vzťah je upravený v Občianskom zákonníku, a to v ust. § 11 a nasl. Pôvodcom predmetného neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov bol výlučne vodič osobného motorového vozidla, teda osoba, voči ktorej žalobcovia zobrali žalobu späť. Analogické použitie § 427 OZ nie je možné aplikovať už preto, že z pôvodcovstvom zásahu nemá nič spoločné a pôvodcovstvo nemožno vyvodzovať z prostého vlastníctva veci, či jeho prevádzkovania. Žalovaný v 1. rade dal do pozornosti odvolacieho súdu, že prvostupňový súd na jednej strane nepovažuje poisťovňu za pasívne legitimovanú, ale na druhej strane vyvodzuje zodpovednosť prevádzkovateľa vozidla. Pasívna legitimácia žalovaného v 1. rade plynie podľa odôvodnenia rozsudku z § 427 ods. 2 OZ. S týmto názorom žalovaný v 1. rade nesúhlasí, poukázal na úpravu § 16 OZ a uviedol, že nie je žiaden dôvod na aplikáciu ust. § 853 ods. 1 OZ. Poukázal na to, že pokiaľ by súdy mali zaväzovať na zaplatenie nemajetkovej ujmy pozostalým prevádzkovateľov vozidla, zrejme dôjde k tomu, že žiaden malý či stredný podnik si nedovolí vyslať zamestnanca na pracovnú cestu služobným motorovým vozidlom. Priznané nároky sú pre žalovaného v 1. rade likvidačné a zrejme dôjde k zániku žalovaného v 1. rade, čím príde o zamestnanie ďalších minimálne 20 zamestnancov. Poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora vo veci C 22/12, podľa ktorého povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie alebo aby žalobu v celom rozsahu zamietol.

4. Žalovaný v 3. rade vo vyjadrení k odvolaniu poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR 4Cdo 168/2009.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu uviedli, že jediným zodpovedným subjektom je žalovaný v 1. rade ako prevádzkovateľ motorového vozidla i ako zamestnávateľ a svojej zodpovednosti sa nemôže zbaviť.

6. Odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je čiastočne vecne správne a odvolanie žalobcov je dôvodné.

7. V danom prípade súd prvej inštancie správne zistil a správne rozhodol prvým výrokom o priznaní nemajetkovej ujmy žalobcom v 2. až 5. rade v sume 5.000 eur a žalobkyni v 1. rade 8.000 eur. Žalovaný v 1. rade zodpovedá za vzniknutú škodu ako zamestnávateľ žalobcu, pričom práve pri výkone pracovnej činnosti došlo ku škode na zdraví a k úmrtiu manžela žalobkyne v 1. rade (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 228/2012 zo dňa 29.9.2013). Z uvedeného dôvodu odvolací súd potvrdil výrok o priznaní z pohľadávky žalobcom proti žalovanému v 1. rade postupom podľa § 387 ods. 1 CSP.

8. Odvolací súd sa však nestotožňuje so záverom súdu prvej inštancie o výške nemajetkovej ujmy. Je pravda, že výšku nemajetkovej ujmy nie je možné určiť nijakým objektívnym spôsobom. Pri rozhodovaní o výške nároku je však potrebné zohľadniť aj rozhodovacia činnosť súdov o obdobných nárokoch. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade určená výška nezodpovedá tomuto kritériu. Z rozhodovacej činnosti súdov SR je známe, že odškodnenia v obdobných prípadoch dosahujú sumu 15.000 eur (napr. KS v Prešove v konaní 20 Co 183/2014, NS SR v konaní 4 Cdo 139/2011), resp. ju aj prekračujú (Krajský súd Trnava v konaní 9 Co 423/2012, NS SR v konaní 3 Cdo 18/2016. Preto bol tento výrok zrušený podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP.

9. Výrok o zamietnutí žaloby proti žalovanému v 2. rade bol zrušený podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP. Z aktuálnej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. uznesenie 1 ÚS 474/2016 zo dňa 17.8.2016) vyplýva, že pasívne legitimovaným subjektom pri náhrade nemajetkovej ujmy je aj poisťovňa poisťujúca zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Ústavný súd SR uviedol, že bol aplikovaný extenzívny výklad pojmu „náhrada škody“ a z takéhoto výkladu vchádzal aj odvolací súd.

10. Súd prvej inštancie vec opätovne rozhodne, pri rozhodovaní o výške nároku zohľadní rozhodovacia činnosť súdov o obdobných nárokoch. Základ nároku je daný proti obom žalovaným. Skutočnosť, že sa žalobcovia vyrovnali so stratou blízkej osoby vďaka ich veku a silným rodinným putám lepšie, nie je dôvodom na priznanie nižšej náhrady nemajetkovej ujmy.

11. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 420 CSP alebo 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť byť zastúpený advokátom neplatí za podmienok ustanovených v § 429 ods. 2 CSP.